

MILLIY IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH VA YUQORI IQTISODIY O'SISH SUR'ATLARINI TA'MINLASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI

Rashidov Abror

O'zbekiston Milliy Universiteti Jizzax filiali asisstenti

Kubayev Shahobiddin

O'zbekiston Milliy Universiteti Jizzax filiali Iqtisodiyot yo'nalishi 41_21-guruh talabasi shahobiddinkubayev@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolani yoritishda "Milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish va yuqori iqtisodiy o'sish sur'atlarini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari" mavzusi tanlab olindi va ushbu mavzuga oid ma'lumotlar keltirilgan hamda bu mavzuga doir ba'zi o'zbek adabiyotlari, Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi ayrim muammolar va ularga tegishli yechimlar hamda rivojlantirish usullari keltirib o'tilgan bo'lib barcha uchun mavzu sodda va aniq qilib yoritilgan.

Kalit so'zlar: Milliy iqtisodiyot, rivojlanish, siyosat, infrastruktura, resurs, sifat, korrupsiya, davlat.

Kirish

Mazkur mavzuni yoritish davomida avvalo Milliy iqtisodiyot tushuntirib o'tilgan.

Milliy iqtisodiyot - ijtimoiy iqtisodiyotning mavjudlik shakli; mamlakat, davlat hududida yashovchi millat (xalqlar)ning tarixan shakllangan yoki tubdan yangilanayotgan, o'zgarayotgan va rivojlanayotgan mulkiy va boshqa ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlari, ular bilan shartlangan, mahalliy xususiyatlarga ham ega bo'lgan iqtisodiy faoliyat sohalari, tarmoqlari, tashkilotlari, korxonalari, hududlari va mintaqalari sistemasi. Imkon darajasida tashqi bozor ta'siridan xoli bo'lgan milliy xo'jalik sistemasi⁷⁹.

Milliy iqtisodiyot haqida yozilgan adabiyotlar ustida bir nechta sharhlarni keltirib o'tamiz. Quyidagi ba'zi sharhlarni ko'rsatib o'tish mumkin.

1. "Milliy iqtisodiyot: Nazariya va amaliyot" - Shuhrat Kholikov

Bu kitobda milliy iqtisodiyotning nazariy va amaliy aspektlari to'g'risida tushunchalar berilgan. Ushbu sharh milliy iqtisodiy rivojlanishda o'ziga xos bo'lgan tamoyillarni o'rganish uchun yaxshi bir manba sifatida hisoblanadi.

2. "Milliy iqtisodiyot va milliy iqtisodiy siyosat" - Abdulholiq Nazarxo'jayev

⁷⁹ https://uz.wikipedia.org/wiki/Milliy_iqtisodiyot

Bu adabiyot milliy iqtisodiyotning kundalik hayotdagi tushunchalarini o'rganish uchun qulaydir. Kitobda milliy iqtisodiyotni boshqarishda siyosatning ahamiyati, milliy iqtisodiyot tizimlari mavzularida tushunchalar berilgan.

3. "Milliy iqtisodiyotning o'zbek modeli" - Baxtiyor Saidov

Ushbu sharh O'zbekistonning o'ziga xos milliy iqtisodiyot modelini odatda qancha muvaffaqiyatli amalga oshirishi haqida ma'lumot beradi. Kitob milliy iqtisodiyotning tarixiy asoslarini, muassasalarini va shakllantirish jarayonini belgilashda o'rin oladi.

4. "Milliy iqtisodiyot va milliy iqtisodiy siyosat" - Vohid Abdurashidov

Ushbu adabiyot milliy iqtisodiyot tizimlarini yanada tahlil qilishni va milliy iqtisodiy siyosatning rolini o'rganishni maqsad qiladi. Kitob milliy iqtisodiyotning eng asosiy masalalarini o'z ichiga olgan holda ochiqlovchi tarzda yozilgan.

Bu adabiyotlar milliy iqtisodiyotning turli jihatlarini tahlil qila oladigan manbalardan faqat bir necha misol xolos.

METODOLOGIYA

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda har qanday davlatda ham kamchiliklar bo'ladi va tabiiy. Quyida O'zbekistondagi Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda ba'zi kamchiliklar hamda ularga ba'zi yechimlar keltirilgan.

1. Sifatli infrastruktura va resurslar cheklanganligi: Rivojlanmagan va sifatsiz infrastruktur va resurslarga ega bo'lish o'simlik, transport, kommunikatsiya va elektroenergiya sohalarida ishlab chiqarish va tuzilishni cheklash mumkin.

Yechim: Infrastruktur va resurslar zamonaviy va sifatli bo'lishi uchun katta investitsiyalar va rivojlanishlarga yo'naltirishning zarur bo'lgan siyosiy, iqtisodiy va huquqiy muhitni yaratish.

2. Korrupsiya va hukumat xato takliflari: Korrupsiya va hukumat xato takliflari milliy iqtisodiyotni rivojlantirishga ta'sir qiladi. Bu, iqtisodiyotga solishtirish, yechim topish qobiliyatini pasaytirish, investitsiyalar va biznes faoliyatining barqarorligini cheklash imkoniyatlarini oshiradi.

Yechim: Korrupsiyani oldini olish uchun hukumat tomonidan saylovlar, otkazmalarda otlar, ishbilarmonlar bilan hamkorlik qilish kabi ta'lim va reformalarni o'rnatish, transparensiyani oshirish uchun ma'naviy va institutsional mehanizmalarni oshirish.

Xulosa

Xulosa o'rnida Milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishda ba'zi muhim amallar va usullarni aniq qilib keltirib o'tish mumkin.

Milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish uchun bir nechta muhim usullar mavjud.

1. **Infrastruktur rivojlanishi:** Yaxshi ishlab chiqarish tizimi, transport va kommunikatsiya sohasidagi infrastruktur rivojlanishlari, energiya taminoti va boshqa infrastruktur vositalari yaxshi holatlarda bo'lishi kerak. Bu, iqtisodiy faoliyatning samarador bo'lishini ta'minlaydi.

2. **Ta'lim tizimining joriy etilishi:** Iqtisodiy rivojlanish uchun zamonaviy ta'lim tizimi zarur. Bu ta'limning sifati, mahorati va ma'lumotlarga erishishning o'rganishni qo'llab-quvvatlaydi.

3. **Tarif siyosati:** Yagona salohiyat egalarining savdo bo'limlariga kirishiga to'sqinliklarni kamaytirishga qaratilgan samarador iqtisodiy suzlash va tarifflar qabul qilinadi.

4. **Sifatli diplomatiya:** Yagona salohiyat egalarining xalqaro hamkorlik va hamkorliklarga e'tibor beradigan diplomatiya tuzilishi iqtisodiy o'sishga yordam berishi mumkin.

5. **Bank sohasidagi reformalar:** Moliya sohasidagi reformalar, nominal davrimiiylikni barqarorlashtirish, qo'llab-quvvatlash yoli bilan iqtisodiy rivojlanishni ta'minlaydigan yaxshi bank tizimi yaratish va mo'ljallangan qurilish asosida yuqori darajada samarali moliyaviy siyosatning belgilashida muhim ahamiyatga ega.

6. **Innovatsiyalar rivojlanishi:** Iqtisodiyotga innovatsiyalar kirishi iqtisodiy barqarorlik uchun muhimdir. Dasturlash, yangi texnologiyalar, tibbiyot, energiya sohasi kabi sohalar bo'yicha innovatsiyalar bilan ta'minlash iqtisodiyotni yanada rivojlantirishi mumkin.

7. **Sifatli tadbirkorlik muhitini yaratish:** Sifatli tadbirkorlik muhitini yaratish iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirishi uchun zarurdir. Debet va kredit imtiyozlarini ta'minlash, byudjet solig'isini soddalashtirish, biznes tajribasini ulash iqtisodiyotni Yemenida oshiradi.

Mamlakatimizda iqtisodiy islohotlarning har bir bosqichida makroiqtisodiy barqarorlikni va iqtisodiy o'sishni ta'minlash asosiy ustuvor vazifa etib belgilab kelindi. Shu sababli ham, «Makroiqtisodiy barqarorlikni yanada mustahkamlash va iqtisodiy o'sishning yuqori sur'atlarini saqlab qolish, jumladan, Davlat budjeti barcha darajada mutanosib, milliy valyuta va ichki bozordagi narx darajasi barqaror bo'lishini ta'minlash – eng muhim ustuvor vazifamizdin»

Bu usullar iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega, lekin har bir mamlakatning o'zining alohida iqtisodiy va siyosiy holatlari aniqlanishi va kiritilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Rashidov, Abror, and Shahobiddin Kubayev Ernafas o'g'li. "MAMLAKATIMIZDA ISHSIZLIK SABABLARINI O'RGANISH VA TAHLIL QILISH." *IQRO* 1.2 (2023): 284-288.
2. Abror R., Shahobiddin K. INNOVATIVE MARKETING AND ITS DEVELOPMENT //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2023. – С. 193-196.
3. Рашидов У., Рашидов А. Iqtisodiyotni tartibga solishda notarif usullarining ornini va ahamiyati //Вопросы усиления позиций Узбекистана в международной торговле и оптимизации его интеграции в мировой рынок в условиях глобальной трансформации. – 2021. – Т. 1. – №. 1. – С. 53-58.
4. Abror Ro'zimurod o'g' R. et al. JIZZAX VILOYATI IQTISODIY O'SISH KO'RSATKICHLARI YOKI JARAYONLARI //PEDAGOGS jurnali. – 2022. – Т. 5. – №. 1. – С. 20-22.
5. Ismailova, Nilufar Sabitjanovna, Uchqun Ro'zimurod O'G'Li, and Abror Ro'zimurod O'G'Li. "JAHON SAVDO TASHKILOTIGA QO'SHILISH: QO'SHILISH JARAYONI HAMDA UNING QONUNIY ASOSLARI." *Scientific progress* 2.2 (2021): 1095-1098.
6. Rashidov U., Rashidov A., Naimov S. Modern Views on the Problems of Management Accounting in Logistics System //" ONLINE-CONFERENCES" PLATFORM. – 2022. – С. 276-283.
7. Rashidov U., Rashidov A. Assessment of Costs For the Quality of Logistics Activities //INTERNATIONAL JOURNAL OF BUSINESS DIPLOMACY AND ECONOMY. – 2022. – Т. 1. – №. 3. – С. 39-43.
8. Rashidov A., Leonodovna M. N., Azlarkhan A. The importance of financial accounting in business decision-making //Texas Journal of Multidisciplinary Studies. – 2023. – Т. 21. – С. 1-4.
9. Рашидов У., Рашидов А. Роль и значение нотариальных методов в регулировании экономики //Вопросы усиления позиций Узбекистана в международной торговле и оптимизации его интеграции в мировой рынок в условиях глобальной трансформации. – 2021. – Т. 1. – №. 1. – С. 53-58.
10. Rashidov A. BUXGALTERIYA HISOBINING TURLARI //Science technology&Digital finance. – 2023. – Т. 1. – №. 3. – С. 153-160.
11. Abror Ro'zimurod o'g' R. et al. THE ROLE OF SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP IN INCREASING THE INCOME OF THE POPULATION

AND IN THE DEVELOPMENT OF THE COUNTRY'S ECONOMY //Academia Science Repository. – 2023. – T. 4. – №. 5. – C. 710-714.

12. Abror Ro'zimurod o'g R. et al. INSON KAPITALINI TAKOMILLASHTIRISH HAMDA AHOLI TURMUSH DARAJASINI YAXSHILASH //INTERDISCIPLINE INNOVATION AND SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE. – 2023. – T. 1. – №. 9. – C. 9-11.

13. Abror Ro'zimurod o'g R. et al. JIZZAX VILOYATI IQTISODIY O'SISH KO'RSATKICHLARI YOKI JARAYONLARI //PEDAGOGS jurnali. – 2022. – T. 5. – №. 1. – C. 20-22.

14. Abror Ro'zimurod o'g R. et al. IQTISODIYOTNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH SIRLARI //O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI. – 2022. – T. 2. – №. 14. – C. 299-304.

15. Abror Ro'zimurod o'g R. et al. MAMLAKATIMIZNING XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSIYALARDAN FOYDALANISH //IQRO. – 2023. – T. 1. – №. 2. – C. 30-34.

16. Abror Ro'zimurod o'g R. et al. O 'ZBEKISTONING KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYALARNING O 'RNI //IQRO. – 2023. – T. 1. – №. 2. – C. 166-176.

17. Lukhmonovna A. N. et al. The Main Problems that Arise in the Development of the Digital Economy and Their Solutions //Eurasian Journal of History, Geography and Economics. – 2023. – T. 20. – C. 25-28.

18. Abror Ro'zimurod o'g R. et al. O 'ZBEKISTONDA PUL-KREDIT TIZIMI VA UNI MODERNIZATSIYALASH YO 'LLARI //O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI. – 2022. – T. 2. – №. 13. – C. 251-258.

19. Abror Ro'zimurod o'g R. et al. AHOLI DAROMADLARI VA DAVLATNING IJTIMOY SIYOSATI //O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI. – 2022. – T. 2. – №. 14. – C. 141-147.

20. Цой М. П. и др. ПРОДВИЖЕНИЕ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – C. 292-295.